

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון 1 ♦ שנה יא ♦ גליון מוגדל

פ' חיי שרה ♦ כה חשון ה'תשפג

דברי אלוקים חיים מרן רבינו הגה"ק זיע"א

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה ולכאורה נראה שמה שכתוב בסוף, שני חיי שרה כמיותרת, דמכיון שכתב כבר ויהיו חיי שרה וגו', ורש"י שכתב "שני חיי שרה כולם שוין לטובה" נראה שרצה בזה לתרץ את מה שכתוב "שני חיי שרה" שהפסוק רצה לומר בזה שכל החיים והשנים של שרה אמנו היו הכל שוין לטובה, אבל רש"י לא ביאר מה הכוונה שכולן שוין לטובה, ובפשטות נראה שכוונת רש"י לומר ששרה היתה צדקת בכל ימי חייה אשר חייתה, ולכאורה זה פשוט שכך היה ומה קמ"ל.

ונראה שר"ל שלא נחשוב ששרה היתה בבחינת בעלי תשובה שמעלתם גדולה אלא שהיתה בבחינת צדיק מעיקרא ועד סוף ימיה, זה עדיף יותר מבעלי תשובה והנה בגמרא (ברכות לד) איכא פלוגתא מי עדיף "צדיק גמור" או בעל תשובה ופסק הרמב"ם כמ"ד שבעלי תשובה עדיפים על צדיקים גמורים שלא חוטאים מעולם ומקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו, כלומר שמעלתם גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהם כובשין את יצורם יותר מהם כלומר מהצדיקים הגמורים שלא חטאו, ואם כן לכאורה אם נגיד שזה כוונת רש"י במה שכתב כולן שוין לטובה, שהיתה צדקת כל ימיה, יוצא שהשבח הוא לא כ"כ גדול מבעלי תשובה מכיון שבעלי תשובה הם במעלה יותר גדולה.

והנה המהרש"א כתב (שם בגמ') דלא איירי בחטא ועבר עבירה בפועל אלא ר"ל שהיה קרוב לפי מחשבתו לעבור עבירה ובזה שגבר על יצרו ולא עשה העבירה יש לו מעלה יתירה על הצדיקים הגמורים שלא היה בהן הסתה מהיצר הרע ולא קרבו לעבירה, ולמ"ד שסובר שצדיקים גמורים הם יותר חשובים מבעלי תשובה הוא מטעם שיש להם מעלה יתירה שלא חטאו כלל גם לא במחשבה משא"כ זה הקרוב לדבר עבירה עבר מיהו במחשבה עכ"ל

ולפי זה מה שפסק הרמב"ם שבעלי תשובה יותר במעלתם מהצדיקים, לא מיירי מבעלי תשובה שחטאו בפועל, ולכן אפשר לומר מה שכתב רש"י בלשונו הק' שכולן שוין לטובה, פירושו הוא ששרה אמנו היתה צדקת מעיקרא זה למ"ד שצדיק גמור יותר חשוב ויתכן גם למ"ד שבעלי תשובה יותר חשובים כי לא מיירי במי שחטא בפועל דו"ק.

פרנס השבוע

הרה"צ אליעזר ישעי' בעסנער שליט"א
חותן המלך
מרן רבינו עט"ר שליט"א
לרגל שבת שבע ברכות לנישואי הנכדה
עב"ג בשעטומ"צ

יה"ר שירווח רוב נחת ותענוג דקדושה מכל יו"ח

דברות קודש מרן רבינו עט"ר שליט"א

ואברהם זקן בא פימים וה' ברך את אברהם בכל: (כד, א)

אמרו חז"ל (בבא בתרא טז, ב), בת היתה לאברהם אבינו ע"ה ובכל שמה. והנה רש"י ז"ל, בפירושו לתורה (כאן), כתב, בכל גימטריא ב", ומאחר שהיה לו בן היה צריך להשיאו אשה. עכ"ל. ורבינו אברהם אבן עזרא ז"ל, כתב, וה' ברך את אברהם בכל, באורך ימים, ועושר וכבוד, ובנים, זה חמדת כל האדם, ודרשו שבתו היתה ושמה בכל, צריך להוסיף ב"ת משרת עכ"ל, וכוונתו פשוטה להקשות, שאם כדברי הדרש שהיתה לאברהם בת שמה בכל, א"כ היה לו להוסיף ב"ת משרת ולכתוב וה' ברך את אברהם בְּכָל. ועיין באבי עזר שיישב קושיא זו, ח"ל, ומצינו כמה פעמים נחסר ב"ת המשרת, כמו הנמצא בית ה' (מ"ב יב, יא). עכ"ל. והיינו דשייך לשון זה, ויש פסוקים שלא נכתב בהם ב' המשרת.

ונראה תמוה קצת לפרש שאברהם אבינו קרא את שם בתו "בכל", ולמה לא שמענו ולא ראינו בכל הדורות שיקראו את שם הבנות על שם בתו של אברהם אבינו ע"ה. וגם לשון "ברך את אברהם בכל" לא מתפרש בהכי, כי היה לפסוק לומר שהש"ת ברך את אברהם בבת ואח"כ יאמר את שמה.

והנראה בס"ד דרבותינו למדו מתיבת "בכל" שאברהם אבינו ע"ה זכה גם לבת, דאי לאו הכי אין ראוי לומר שהש"ת ברכו "בכל" שהרי לא קיים מצות פריה ורביה, ולכן כשאמרה התורה בכל, יש במובן הזה גם שנולדה לו בת.

ונראה דודאי היה לבתו של אברהם אבינו שם ככל הנשים. ומה שאמרו רבותינו ז"ל "בכל" שמה, הכי קאמר, דהיה לה שם טוב לתפארת, כפי הראוי לבתו של אברהם אבינו עליו השלום, שנאמר עליו (בראשית יח, ט), כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וגו'.

אמנם השם "בכל" בא לבטאות את מהותה של הבת הזו, כי יש בת שיש לה שם טוב במקום לימודיה, מפני כשרונותיה וחריצותה בלימודים במרץ ובזריזות, אבל במלאכות הבית היא עצלה ולא תצלח. ויש בת שהנהגתה הפוכה, בביתה היא מוצלחת ויעילה ומסודרת ומתוקנת בכל מעשיה, בהוד והדר, וכל בני הבית והאורחים מתפעלים מזריזותה וכן מעשיה הטובים, עד שיצא לה שם טוב על זה, אך בלימודים היא חלשה ועצלה, וגם תעודותיה הניתנות לה בסוף שנות הלימודים היו לה לחרפה ובו. ויש בנות המושלמות בזה ובזה, אך מדותיהן והליכותיהן לא טובות הנה, ויש בנות שיש בהן כל המעלות האמורות, אבל הן חסרות ביראת שמים וכו' וכו'.

אבל הבת של אברהם אבינו ע"ה "בכל" שמה, כלומר בכל העניינים היה אותו השם הטוב והמעולה, בבית ובחוץ, ביר"ש ובמדות, בחכמה ובמלאכה, בדבור ובמעשה, בכל העניינים שמה הולך לפניה לתהילה. כנאה וכיאה לבתו של אברהם אבינו ע"ה. תדע שמעולם לא נשמע שיקרא אדם לבתו בכל, על שם בתו של אברהם אבינו ע"ה, והוא הוכחה שאין זה שמה ממש, אלא בכל היה שמה בכתר שם טוב עולה.

הכל יש לו, וכן מסופר על הרבה צדיקים, וידוע הסיפור מ' רבי זושא צוק"ל ששאלו אותו מה הפירוש שאמרו חז"ל חייבים לברך על הרע כמו על הטוב ולקבלם בשמחה, וענה שאצלו לא שייך זאת כי אצלו הכל טוב, והבינו בזה שכוונתו בזה כוונת חז"ל שאדם יחשוב שהכל טוב ויהיה בשמחה תמיד.

וגם מסופר גם כן מהרה"ק מהר"א מבעלזא זיע"א ששמע מהגבאי שלו ניחם את אחד בצערו באמרו כי גם להרב הק' היתה לו הרבה צרות וצער והכל קיבלם באהבה, וענה הרב הק' שזה אינו נכון כי מעולם לא היתה לו רעה בעולם, כי היתה לו מידת ההשתוות הנ"ל. וגם ראינו בעינינו אצל רבינו הק' (משומרי אמונים ז"ע) שאף שעבר על אברהם כל העשרה נסיונות, מ"מ לא ראינו אצלו שום שינוי בעבודת השם, הן בעבודה התפילה והן בשולחנו הק' והטהור, הכל שוין לטובה ביתר שאת וביתר עוז עד ששבק חיים לכל חי זיע"א וימליץ טוב בעדינו.

ויעזור לנו השי"ת שיהיה מעשה אבות הק' סימן לבנים להתחזקות בכל הענינים ובפרט במידת ההשתוות שיהיה כל ימינו ושנותינו כולם שוין לטובה, ואין טוב אלא תורה ומצוות, ונזכה ללמוד וללמד ולשמור מצוותיה ולעשותם לשמה, ונזכה לכל הפחות להרהורי תשובה ובפרט לפני לימוד התורה ולפני עשיית המצות, בכדי שלא נהיה ח"ו בבחינת ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, וכמו שהאריך בזה הרה"ק בעל הבני יששכר זיע"א בספרו דרך פקודיך, ובאמת היא רמב"ם מפורשת (בפרק ז' מהלכות תשובה הלכה ז') שכתב קודם שעשה אדם תשובה הוא צועק ואינו נענה שנאמר כי תרבו תפילה איני שומע ועושה מצוות וטורפין אותן בפניו וכו' והיום (שעושה תשובה) הוא מודבק בשכינה וכו' צועק ונענה מד וכו' ועושה מצוות ומקבלים אותן בנחת ובשמחה וכו' ולא עוד אלא שמתאווים להם שנאמר ועורבה לה' מנחת יהודה וירושלים כימי עולם כשנים קדמוניות עכ"ל

ואם נשתדל לעשות כל זאת ולקיימם באמת ה' יברך איתנו יחד בברכה שלימה ונאמר אמן ונזכה לביאת גוא"צ במהרה בימינו מתוך רחמים וחסדים מגולים אמן ואמן.

בענינות חיים

אברהם זקן בא בימים

הרב מ.ח. לאו ציטט את ר' שאול שטרן: "כחצי שנה אחרי השואה, היינו במחנה העקורים, וישבו שם כ-300 מאות איש, ביניהם אלמנים והורים שכולים. בשבוע של פרשת חיי שרה, קם אחד מהיהודים ואמר שיש לו שאלה על הפסוק 'ואברהם זקן בא בימים' וה' ברך את אברהם בכל'. האישי שאל: 'האם יש פסוק יותר יפה מזה? לא כולם זוכים לזה. איך זה שהקב"ה כתב את הפסוק הזה אחרי פטירתה של שרה אמנו ע"ה? זה המקום?! היה מתאים לכתוב את הפסוק בפרשת וירא אחרי שנולד יצחק אבינו - אבל עכשיו שחוזר מהלוויה של אשתו שרה אמנו, למה לכתוב זאת?"

הרב לאו המשיך לצטט את שטרן: "היה איתנו יהודי בשם הרבי מסטאשוב, אז כולם אמרו 'ו' רבי תגיד איזה תירוץ'. אמר האדמו"ר מסטאשוב: 'אברהם אבינו היה חי עם שרה אמנו יותר מ-100 שנים אולי 110 שנים. הוא כמעט לא זכר את החיים בבית בלעדיה. אברהם אבינו חוזר מהלוויה, דופק בדלת ואף אחד לא פותח את הדלת. הוא מוציא את המפתח מהכיס, ופותח את הדלת לבד. הבית ריק. הוא אומר שלום אבל אין קול ואין עונה. בליל שבת כשחוזר הביתה אומר 'גוט שאבעס'... שקט. שבת בבוקר כשחוזר הביתה אומר 'גוט שאבעס' - שקט. באותו רגע הגיע אברהם אבינו לתחושה 'אין לי מה לעשות פה בעולם. איך אפשר להמשיך? שרה הייתה חלק מהבית עד עכשיו.'"

"לכן אומרת התורה, הסביר האדמו"ר מסטאשוב, 'ואברהם זקן בא בימים' וה' ברך את אברהם בכל', אומר רש"י: 'בכל' עולה בגימטריא 'בן', ומאחר שהיה לו בן, היה צריך להשיאו אישה'. אמר לו הקב"ה: 'יש לך תפקידים פה בעולם.'"

הרבי מסטאשוב סיכם: "כולנו פה שואלים את השאלה: 'מה אנחנו עושים עכשיו, למה לא נעקדנו כולנו כמו הורינו, האחים, האחיות והילדים שלנו.'"

הרבי סיים: "השאינו אותנו, כי יש לנו עוד תפקידים בעולם." שטרן תיאר: "בדברים אלו נסך הרבי אמונה וביטחון בציבור וחיזקם שיהיה להם רצון להמשיך לבנות את המשך הדורות, וכך היה."

והנה גבי אברהם לא פירש רש"י שכולן שוין לטובה, כי אצל אברהם איתא בגמרא דמס' נדרים פלוגתא ממתיה הכיר אברהם את בוראו דיש אומרים שרק בהיותו ארבעים שנה הכיר את בוראו ויש אומרים שבג' שנים הכיר את בוראו והרמב"ם פוסק (בהלכות ע"ז פ"א הל' ג') כמ"ד שרק בהיותו ארבעים שנה הכיר את בוראו. והראב"ד השיג וכתב שיש אגדה שכתב שהכיר אברהם את בוראו בהיותו בן ג' שנים ע"ש.

ובהגהות מיימוניות כתב לקיים שניהם דמבן שלוש התחיל אברהם אבינו לשוטט במחשבתו ולחשוב בבוראו אבל בהיותו בן מ' הכיר כבר בבוראו ולכאורה לפי זה מעלתה של שרה יותר גדולה מאברהם מכיון שאברהם רק בהיותו בן ג' או מ' הכיר את הבורא ובשרה לא כתוב כך ונראה לפי רש"י שכתב שכולן שוין לטובה שהיא הכיר את הבורא כל העולמים מתחילה שנולדה כך משא"כ באברהם.

ולפי זה יובן מה שכתב ברש"י על הפסוק (לעיל כ"א י"ב) כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, בקול רוח הקודש שבה ולמדנו שאברהם היה טפל לשרה בנביאות עכ"ל, והוא פלא ומה באמת היתה מעלתה יותר ולפי מה שכתבנו ניחא מכיון שהיתה צדקת גדולה וכל ימיה שוין לטובה ולא היתה בבחינת בעל תשובה, ולכן היתה נביאה גדולה משל אברהם עד כדי כך שאברהם היה טפל בנביאות לשרה, כמ"ש רש"י הק' כי אברהם לא הכיר את בוראו עד ג' שנים וי"א עד ארבעים שנה, ולכן היה במדרגת בעל תשובה ולפי המהרש"א בעל תשובה כזה לכולי עלמא צדיק גמור יותר חשוב ולכן היתה מעלת שרה בנביאות יותר ממעלת אברהם, וכ"ז בדרך אפשר וגם ניחא מש"כ כל ימיה שוין לטובה שצדיק גמור נקרא טוב כידוע.

(ובמאמר המוסגר לכאורה צ"ע בזה כי כתוב אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא אם כן איך יתכן צדיק גמור, כבר פירשו בזה שכל זה נאמר על כללות העולם אבל ישנם שאין להם שום חטא, וגם פירשו שהחטא הוא מלשון חיסרון כידוע, ואם כן הפירוש הוא שלצדיק אין חטא פועל אלא חיסרון במעשיו הטובים שיתכן שיש איזה חסרון בכונת המצוה וכו')

ועוד אפשר לומר בכונת רש"י שכתב "שני חיי שרה כולן שוין לטובה" על דרך שכתבו בספרים הק' על הפסוק שויתי ה' לנגדי תמיד שהיא מלשון השתוות שיהיה הכל שוה אצלו, חה המדרגה הכי גדולה לאדם שיהיה אצלו שיווין בין לטובה ובין לרעה, ויאמר הלא כל זה נשלח מאתו יתברך ואם בעיניו הוא הגון, בהדי כבשי דרחמנא למה לי, ויחשוב שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויקבל הכל בשמחה רבה ויאמר על הכל ברכת שהכל נהיה בדברו, וברוך הוא וברוך שמו (ועיין בספר כתר שם טוב ח"א)

וגם מובא בספרים הק' שיש ג' מדרגות באנשים שיש אנשים שאם יש להם טובה הם שמחים אבל אם ח"ו יש להם רעה הם עצבים וכואבים, ויש מדרגה שניה באנשים שגם אם באה עליהם ח"ו רעה, הם מתגברים עליו ומקבלים באהבה את היסורים, אבל המדרגה הכי גדולה היא שיש להם מידת ההשתוות וכנ"ל,

וגם מובא בספרים הק' שגם באם יבוא לאדם דבר טוב אל ישמח ביותר כי יחשוב שאולי הוא מאנשים שכתוב עליהם ומשלם לשונאיו על פניו להאבידם ח"ו משכר העולם הבא, אלא ישמח ויתן תודה ושבח לה' יתברך על הטובה שעשה לו ויתפלל על הבא שיהיה לטובה, ואל יתלה בכוחו ועוצם ידו ח"ו שזה גרוע ביותר, אלא ידע שהכל מאתו יתברך.

ומבא בחובות הלבבות (בשער יחוד המעשה פ"ב) ח"ל וכבר אמרו על אחד מן החסידים שאמר לחברו הנשתוות (כלומר האם הגעת כבר למדרגה שהכל שוה בעיניך) אמר לו באיזה ענין, אמר לו (החסיד) נשתווה בעיניך השבח והגנות (האם שוה בעיניך השבח שמשבחים אותך או מגנים אותך) אמר לו, לא אמר לו (החסיד) אם עדיין לא הגעת (לחסידות הראויה) השתדל אולי תגיע אל המדרגה הזאת כי היא העליונה שבמדרגות החסידים ותכלית החמודות עכ"ל הק'

ונחזור לעניינינו במה שכתב רש"י הק' כולן שוין לטובה, דהנה שרה אמנו ע"ה אף אמנם בעדו עליה כל ימי חייה הרבה הרפתקאות וכמ"ש האוה"ח הק' על הפסוק ויהיו חיי שרה שבצער היו חיי שרה כי בכלום היתה בצער ע"ש, מ"מ שרה היתה מקבלת את הכל באהבה ובשמחה רבה זה ש"כ רש"י כולן שוין לטובה שהיתה אצלה מידת ההשתוות, והיתה מקבלת את הכל באהבה ובחיבה.

וגם אצל אברהם אבינו כתוב והשם בך את אברהם בכל מכל כל, דהיינו שלא חסר לאברהם כלום וקיבל הכל באהבה ובחיבה כאילו

פניני חיים

ויהיו חיי שרה וכו'

נראה לפי שכל ימי חיי שרה היתה נדבקת תמיד להשם הוי"ה ב"ה, וממנה היתה חיותה, זה "ויהיו" היינו שחיי שרה היה רק מהיו, דהיינו מהשם הוי"ה ברוך הוא.

קדושת לוי

והיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה, רש"י כולן שוין לטובה, איך יתכן לומר כן והלא רוב שנותיה היתה חשוכת בנים ושרויה בצער, סובלת רעב וגלות שבוייה ביד פרעה ואבימלך וכיוצא בפרעניות הללו, ואיך כל שנותיה שוין לטובה, אכן הכוונה אמר הרבי רק זושא מאניפולי שבכל שנותיה אמרה על כל מאורע בשווה "גם זו לטובה" על רעה ברכה את ה' כשם שמברכין על הטובה, ומעולם לא ידעה רק מה טיבו עיו שהכל מידו של ה' הטוב.

(תורת הרבי רבי זושא)

שני חיי שרה (כג, א)

כולם שוים לטובה (רש"י). כי אם יקשה מדוע חי אברהם יותר משרה עד קע"ה שנים, כי באמת לפי השיטה שבן מ"ח שנים הכיר אברהם את בוראו, א"כ חיייו אז היו קכ"ז כמו שרה, שהיא הכירה את בוראה מיום לידתה, כמ"ש רש"י שהיה שמה יסכה ע"ש שסכה ברוח הקודש וא"כ היו ימי שניהם שוים זה שכתב רש"י כולן שוים לטובה וממילא היו ימי חייהם שוים. (חידושי רבי עקיבא אייגר)

ויבא אברהם לספוד לשרה

יש לומר עפ"י מה שמבואר בפסקים שבימים בין יוה"כ לסוכות אסור ההספד ורק חכם בפניו מותר להספידו, ואמרינן בגמ' אשת חבר כחבר, ולפי זה הוצרך אברהם אבינו דווקא לבוא לביתו כדי להספידה שרק בפניה היה מותר לו להספידה, כי כתב בעשרה מאמרות דהעקידה היה ביום הכיפורים ולפי זה בא אברהם לביתו סמוך לסוכות כי היה מהלך של שלשה ימים עד חברון, ולזה אמר ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה והסמיך הביאה להספד, שהרי מחמת ההספד הוצרך לבוא לביתו.

דברי יואל

ואברהם זקן בא בימים... ויאמר לעבדו זקן ביתו (כד, א - ב)

יש ללמוד מכאן גודל ענוותנותו של אברהם אבינו ע"ה, שאף גם עם זאת שדרשו חז"ל, ואברהם זקן - זה קנה חכמה (ראה קידושין לב, ב) ועוד ואברהם זקן - זקן ויושב בישיבה (יומא כח, ב). ועם כל זאת לא החזיק מעצמו מאומה עד כי השפיל עצמו אף לעומת אליעזר עבדו, להחשיבו כי אליעזר הוא הזקן אשר ממנו קנה חכמתו, וכינוהו לאמר 'עבדו זקן ביתו'. וכו'

(אדמו"ר בעל חוקי חיים זי"ע)

ואשבעך בה' אלוקי השמים ואלקי וגו'

אשר אנכי יושב בקרבו בשידוך צריכים מאוד להקפיד ולהזהר מלהשתדך עם אדם שמסתכל על יראי ה' כבטלנים, וזוה מבואר בדרך צחות מה שאמר אברהם לאליעזר "ואשבעך אשר לא תיקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו" היינו אלו שמסתכלים על ירא ה' כמי שיושב בטל, איתם אל תשתדך

(אמרי חיים)

וגם לגמליך אשאב הנראה לרמז בזה גודל המחזיקים ידי תלמידי חכמים הם תמכי דאורייתא, אף שאין בהם תורה, אעפ"כ גם המה ראויים לשכר טוב ולהשפעות טובות, זה הפי' "וגם לגמליך" הם הגומלי חסדים, "אשאב" להשפיע להם כל טוב וחסדים רבים.

תפארת שלמה

ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וגו' והנה גמלים באים (כד,

ג)

אפשר לרמז בזה ויצא היינו יצא לחשוב ולעיין באיזה זכות נושע לפנות ערב בסוף הגלות האחרון טרם ביאת משיח צדקינו בעת שהקדושה יהיה זעיר ובשפל המצב, והנה גמלים באים, גמלים הוא לשון גומלי חסדים, שמרמז שבזכות הצדקה וגמילות חסדים יהיו יכולים להחזיק מעמד, ובזה הזכות נושע ונצא מהגלות בב"א.

(אדמו"ר הזקן בעל שומר אמונים זי"ע)

ביאורי חיים

למה נתן יעקב לעשיו לחם

בפרשתנו כתוב, **ויעקב נתן לעשיו לחם וניזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשיו את הבכורה.** (בראשית כ"ה, ל"ד) וקשה לי למה הוסיף יעקב לתת לעשיו גם "לחם", והרי עשיו ביקש רק "ניזיד עדשים", ולא יותר, ?

(א) מצאתי בס"ד בספר "תשובות הגר"ח", פרשת תולדות (תשובה כ"ו), שהוא תשובת מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, וז"ל: הוא חשב שלא ידע עשיו הדין איזה ברכה מברכין על הנזיד, לכן האכילו לחם, שברכת הלחם תפטור את הכל. עכ"ל.

(ב) בספר "מאור אהרן", לידידי הגאון רבי אהרן הלוי גרנדש שליט"א, מצאתי שכתב ל"ב תירוצים נפלאים, למה נתן יעקב לעשיו "לחם", והרי ביקש לו רק ניזיד עדשים. ואביא כאן רק תשעה מהם, וז"ל: יש לומר דהוא כמו שמצינו אצל בני אדם שאומרים שצריך סעודה בשרית, או חלבית, והכוונה דמלבד הבשר או החלב, יש גם לחם, ולא רק בשר או חלב, וכמו כן עשיו כאילו ביקש סעודת ניזיד עדשים, וודאי שנתכוין גם ללחם.

(ג) עוד תירץ שם, שהנה כתב הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות ה"ט) שאין זה בריא לאכול הרבה עדשים, יעו"ש, ולפי זה יש לומר שלכן הוסיף לו לחם, והיינו כדי שלא ירבה באכילת העדשים, שהרי עשיו רעב היה, ובלא הלחם ודאי היה מרבה באכילת העדשים, וכיון שאין זה בריא, הוסיף לו לחם.

(ד) עוד תירץ שם, שהנה איתא בביאור הלכה (ריש סימן קס"ט) דהמנהג אצל כל ישראל דכשאדם נכנס לבית חבריו בשעה שאוכלים, קורין לו לאכול, ואפשר הטעם משום שמא יתאוה לשום מאכל, ויבוא לידי סכנה, יעו"ש, ולפי זה אפשר דיעקב אבינו חשש שעשיו יערער על המכירה, ויאמר דבלא"ה היית חייב ליתן לי עדשים, ואם כן לא קיבלתי תמורה להבכורה, ולכן הוסיף לו לחם, שזה לא היה חייב, כי בזה אין חשש שיתאוה ויבוא לידי סכנה.

(ה) עוד תירץ שם, שיעקב רצה שעשיו לא יכריחנו להלעיט לו העדשים, ולכן הביא לו לחם, כי את הלחם לא שייך לשפוך לפה, ואם כן יצטרך עשיו להתאמץ באכילת הלחם, וכיון שכן, יתאמץ גם בעדשים, בלי שיצטרך להלעיט לו העדשים לפיו.

(ו) עוד תירץ שם, שהנה נתן (אבות פ"ג מ"ג) שלשה שאכלו על שולחן אחד, ולא אמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו מזבחי מתים, ופירש הרע"ב, דמכל מקום מהני שמברכין ברכת המזון יעו"ש, ולפי זה יש לומר שהרי עשיו לא למד תורה על השולחן, ורצה יעקב אבינו שלא יחשב לו לעשיו כאילו אכל מזבחי מתים, ולכן נתן לו לחם, שעל ידי כן יברך ברכת המזון, ולא יחשב כאילו אכל מזבחי מתים.

(ז) עוד תירץ שם, שהנה איתא בשו"ע (או"ח סימן ר"ב סעיף ז') בענין פרי הנימוח, אם ברכתו שהכל, או העץ, ע"ש. ויתכן שהעדשים נימוחו, ולכן הוסיף הלחם כדי לפטור הספק, שהרי פת פוטר כל הבא מחמת סעודה.

(ח) עוד תירץ שם, שהרי יעקב בישל העדשים ליצחק, כדפרש"י, ופחד יעקב שעשיו יגמור כל העדשים, ולא ישאר ליצחק, ולכן הוסיף לו לחם כדי שישבע גם בלא כל העדשים שהכין.

(ט) עוד תירץ שם, ע"ד החידוד, דהא נתן (נדרים נ"ג ע"ב) הנודר מן העדשים, אסור באשישים, רבי יוסי מתיר, ופירש"י, וז"ל: אסור באשישים, בפת שמעורב בו קמח עדשים, דיש בכלל עדשים אשישים עכ"ל, ונמצא דלת"ק עדשים ואשישים היינו הך, וכיון שכן, יתכן דהלחם שהוסיף לו היה פת זו שמעורב בה קמח עדשים, והביא לו כדי שלא יערער אחר כך שביקש עדשים, ונתכוין לאשישים, ולכן הוסיף לו אף לחם עדשים.

(י) עוד תירץ שם, דהנה פרש"י בפרשת וישב (ל"ט, ו) וז"ל, כי אם הלחם היא אשתו כו', עכ"ל, והרי עשיו אותו היום עבר על גילוי עריות, כדאמרינן בגמרא, ולכן נתן לו לחם, לרמז לו שיעשה תשובה. עכ"ל.

(יא) ולענ"ד י"ל בס"ד בדרך רמז שהנה "לחם", אותיות "מחל", רמז שעל ידי הלחם מחל לו עשיו על הבכורה. והבן.

(יב) עוד י"ל בס"ד "לחם", מלשון "מלחמה", היינו שרמז יעקב לעשיו שהוא עתיד להגיע להילחם איתו על שלקח לו הבכורה.

מאת המו"צ הרה"ג ר' **גמליאל** הכהן **רבינוביץ** שליט"א מח"ס גם אני אודך

עובדות חיים

אמר לו: אני ה"חפץ חיים", נדהם הלה ושאל, למה לא גיליתם דבר זה עד עכשיו, ענה ה"חפץ חיים", מצינו בתורה הקדושה, כשלבן הזמן את אליעזר לאכול ככתוב "ויישם לפניו לאכול" ענה "עבד אברהם אנכי", והתכוין לומר, אני נזהר בכשרות, אף אני אמר ה"חפץ חיים": כל הזמן אני מונע עצמי מפרסום, אבל כשמזמינים אותי לסעודה אני מגלה את זהותי כדי שלא יכשילוני במאכלים שיש בהם פקפוק ח".

לא אוכל עד אשר דברתי דברי (כ"ד - ל"ג)

המגיד הק' מדובנא זיע"א, שנדמן פעם לאכסניה אחת. בעל האכסניה היה קמצן גדול, אבל אירע שבאותו לילה היתה לו סעודת אירוסין. אחרי הסעודה פרץ ויכוח בין המחונתנים, הקמץ טען כי השני צריך לשלם את דמי הסעודה, שהרי כשישבו לאכול עדיין לא היו מחונתנים. אמר המגיד מדובנא, עכשיו אני מבין למה סירב אליעזר לאכול לפני שיאמר דברו, הוא היה חושש שאם יאכל לפני שהשידוך יבוצע, מי יודע כמה שכר יבקשו ממנו.

ואבוא היום אל העין (כ"ד מ"ב)

היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הארץ (רש"י) מסופר על הגאון הקדוש רבי שבתי כהן זיע"א בעל הש"ך, שעוד בימי ילדותו ניכר היה בחריפות שכלו ובתפיסתו המהירה. בהיותו כבן ארבע שנים והוא יושב בחדר עם שאר התינוקות החוזרים על פרשת השבוע, פרשת חיי שרה עם פירוש רש"י. כשהגיעו לסיפורו של אליעזר עבד אברהם, שסיפר להורי רבקה "ואבוא היום אל העין", חזרו הילדים לפני רבם על דברי רש"י הקדוש, שכתב "היום יצאתי והיום באתי מכאן שקפצה לו הדרך". שאל ילד אחד איך לא חשש אליעזר לספר לפני הורי רבקה שהיתה לו קפיצת הדרך? ואולי לא יאמינו לו. מלמד התינוקות לא ידע מה לענות על שאלה זו. קפץ שבתי הפעוט והשיב, והלא לפני מספר פסוקים כתוב מה שסיפר אליעזר (פסוק ל"ו) "ותלד שרה אשת אדוני בן לאדוני אחרי זקנתה ויתן לו את כל אשר לו", ומפרש רש"י שטר מתנה הראה להם, והרי מתוך שטר המתנה שנכתב בו ביום, יכול היה אליעזר להוכיח להם אמיתת דבריו שקפצה לו הדרך.

ואבוא היום (כד, מב)

"יפה שיחתן של עבדי אבות" (רש"י). הפרשה מספרת כיצד הלך אליעזר לשדך את רבקה ליצחק. הסיפור נכתב פעמיים: פעם אחת כאשר הדברים התרחשו, לפי סדר המאורעות ופעם שנייה כאשר אליעזר מגולל את הדברים באזני משפחת רבקה. שאל הרב מפוניבז', לשם מה הכפילות? הרי הפרטים בשני המקומות זהים כמעט לחלוטין? והרב השיב: בנוהג שבעולם שרוב השדכנים רואים הכרח לדבר בשתי לשונות, אצל צד החתן מדברים כך ואצל צד הכלה אחרת. הכל לפי ראות עיניהם כי נדמה להם שבדרך הזו יביאו את השידוך לידי גמר טוב. אליעזר עבד אברהם שהיה דולה ומשקה מתורתו של אברהם והוא בעצם "אבי השדכנים", בא ללמדנו שאין צורך כלל בתכסיסים אלו ואל להם לשדכנים לזוז כמלא הנימה מן האמת.

מה יצא הדבר (כד, נ)

בבית רבינו החתם סופר גדל יתום בשם עזרא. כשהגיע לפרק האיש מקדש, הציעו לפניו כמה שידוכים, וביניהם היתה בתו של הנגיד ר' נחמיה, ראש הקהל בסערדאהעלי. אך רבינו לא ידע לשית עצות בנפשו, איזה שידוך לקרב ואיזה לרחק. בוקר אחד, בהקיצו משנתו, פתח פיו בקרא: (תהלים פו, יז) "כי אתה ה' עזרתני ונחמתני" (תהלים פו, יז). ראה רבינו בכך רמז כי "עזרתני" הוא עזרא, ו"נחמתני" הוא נחמיה, ומיד שלח לנגיד ר' נחמיה שיבוא לגמור את השידוך עם הבחור עזרא. ("ספרא דמלכא" – מאת מהרש"צ גנץ)

ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחותנו את היי לאלפי רבבה" (כד, ס)

ביאר הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא את מנהג ישראל לברך את הכלה טרם יציאתה לחופה בפסוק "אחותנו את היי לאלפי רבבה", כי לכאורה איך משתמשים בברכתו של אותו רשע. אלא שהכוונה לענות כנגד לבן, אתה אמרת שרבקה אחותך היא – מצד הטומאה, לא כך היא אלא "אחותנו את" – מצד הקדושה, וכה "היי לאלפי רבבה". (יפה שיחתן)

לספוד לשרה ולבכותה (כג, ב)

ר' דוד סגל הלוי, בעל "טורי זהב" היה בזיווג ראשון חתנו של הב"ח (ר' יואל סירקיס, בעל "בית חדש"). כשנפטרה רעייתו רבקה בת הב"ח, נשא עליה בעלה בעל הט"ז הספד גדול, וכיד גאונותו שילב בהספד דברי הלכה וחדש כמה חידושים נפלאים. ביקש הט"ז שלא ינותק הקשר בינו ובין חותנו הב"ח, ושלח לאחר זמן אל חותנו שליח, שייתן לו את בתו השנייה, אחות אשתו הראשונה, לאשה. סירב הב"ח ואמר: בעל שיכול היה לחבר הספד על אשתו עם חידושי הלכות, דברי אגדה וכל מטעמים – אין אני יכול לתת לו את בתי לאשה...

ואברהם זקן בא בימים (כד, א)

מרגליה בפומיה דרביה"ק מבלאז'וב זי"ע לספר לכל יוצאי חלציו טרם הכנסם לחופה, משל למלך שאחד מאנשי מדינתו אהבו מאוד, ומרוב געגועים להיות מרואי פני המלך, מכר את כל נכסיו ובממון זה שיחד את שרי המלך שיתנו לו איזה עבודת שירות כל שהוא, וכאשר הרגיש המלך את עבודתו שנעשית בכל כוחו ומחשבתו על הצד הטוב ביותר, ושאל השרים על זאת, וספרו לו מכל הקורות עמו, עד שגידלו ונישאו על כל השרים, וכל מגמתו היה רק האיך לעשות את שרותו ברוב תשוקה על הצד היותר טוב ומועיל, ומחמת כן לא אבה לישא אשה למען יהא פנוי למלאכתו – מלאכת המלך, ויהי כאשר זקן האיש, וראה כי לא עוד זמן כביר לא יהא בכוחו לעמוד לשרת פני מלכו אהובו, התיישב בדעתו שבהיות שאיננו מבחין בין כל עבדי המלך אדם שיהא לבו כלבבו לשרת באמונה כמוהו את המלך, א"כ אין לו שום עצה כי אם לישא אשה שתלד שיהא תכונתם כמוהו, ומקטנותם יחנכם ויטפתם באהבה למלך.

וסיים הרה"ק זי"ע שזהו סוד הנישואין כי שעת הכניסה לחופה הוא כהכנה ליום המיתה שצריך לחשב ימיו ושנותיו, ולכן ישא אשה להעמיד עבדים נאמנים למקום ב"ה. וזהו שכתוב בתורה: ואברהם זקן בא בימים (בראשית כד, א), שנתיישב אחר שכל ימיו עסק לפרסם אלוקותו ית"ש, ולחבבו על כל העולם, וכשנזדקן נתן אל ליבו על מי יטוש עבודה הלזו, - וכפי שהתאונן והנה בני ביתי יורש אותי, הגם שהוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, מכל מקום אינו עצמו ובשרו. ולכן כאשר בירך את אברהם בכל – עולה בגימ' בן, אמנם מה יהיה תכליתו, שהרי לא נשא אשה, ומשום הכי מיד, ויאמר אל עבדו להתעסק בנישואיו של יצחק וכל זה יהיה למען אשר יצוה את עצמו, ואח"כ את בניו אחריו ושמרם דרך ה'.

(מפי רבינו בעל החוקי חיים צוק"ל)

ולקחת אשה לבני (כד, ז)

על הגאון רבי יצחק דוב קופעלמאן זצ"ל מסופר, שכאשר ביקשו 'לברר' אצלו על בחור לשידוכים, מיאן לדבר. הוא הסביר: "כל הבחורים הם כמו בני, אצל אבא לא 'מבררים' על בנו" ... (כי במ חיייתני)

לא אוכל עד אם דיברתי דברי (כד, לג)

רבי שמואל מקאריב שלח באחד הימים את תלמידו רבי נח מקאריב, אל הרה"ק רבי ישעיה מפשדבורז במטרה להציע לפניו שידוך לאחד מבני ביתו. הגיע רבי נח אל רבי ישעיה וסיפר את מטרת בואו. מיד ערכו לפניו שולחן במיני מאכלים להשיב את נפשו ורבי ישעיה ביקש ממנו שיאכל קודם. נענה רבי נח ואמר: הלא אצל אליעזר מצינו שלא הסכים לאכול מאומה עד שיציע את השידוך, אם כן קודם אדבר את מה שרצוני לומר ואחר כך אטעם. נענה הרה"ק מפשדבורז בצחות לשון: אצל אליעזר נאמר "ואבוא היום אל העין", מסביר רש"י: "היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ". אם כן, לא שהה אליעזר זמן רב בדרכים ולא עבר זמן רב מאז שאכל בביתו. אולם אתה הרי שהית מספר ימים בדרך וזמן רב חלף מאז אכלת בביתך, על כן קודם אכול ותנוח, ולאחר מכן אשמע בחפץ לב כל שברצונך... (במחשבה תחילה)

ויאמר עבר אברהם אנכי (כ"ד ל"ד)

מעשה היה שהגה"ק ה"חפץ חיים זיע"א נדמן פעם לעיירה אחת, אבל הוא לא פרסם את עצמו שם, ישב בקצה השולחן ולמד, בשבת קודש ביקש אחד מבועלי הבתים להזמינו לסעודת שבת,